

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки і менеджменту

Методичні вказівки
щодо виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи
студентами денної та заочної форм навчання
спеціальності 051 «Економіка»
ОП «Економіка місцевого розвитку»,
ОС «Магістр»

Методичні вказівки щодо виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку», ОС «Магістр» / уклад. В.Ю. Медвідь, В.В. Пилипенко. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2021. 25 с.

Методичні рекомендації визначають основні вимоги до кваліфікаційної (магістерської) роботи зі спеціальності 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку», процедуру її підготовки та публічного захисту. Методичні рекомендації розроблені на основі нормативно-правових актів, а також кращих науково-методичних доробків провідних ВНЗ України та країн світу.

Призначені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти Сумського національного аграрного університету, а також можуть бути корисними іншим навчальним закладам, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти за освітньо-професійними програмами в межах спеціальності 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку».

Рецензенти:

Терещенко С.І., д.е.н., завідувач кафедри економіки та підприємництва;

Славкова О.П. д.е.н., завідувач кафедри публічного управління та адміністрування.

Відповідальний за випуск:

Пилипенко В.В. к.е.н., доцент кафедри економіки та підприємництва СНАУ.

Рекомендовано до видання навчально - методичною радою факультету економіки і менеджменту.

ЗМІСТ

Вступ	4
Мета і завдання кваліфікаційної роботи	5
Етапи виконання кваліфікаційної роботи	7
Основні вимоги до змісту кваліфікаційної роботи.	9
Захист кваліфікаційної роботи	13
Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт для студентів спеціальності 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку»	15
Додаток А. Титульна сторінка кваліфікаційної роботи	18
Додаток Б. Завдання на кваліфікаційну роботу	19
Додаток В. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи	22
Додаток Ж. Рецензія	24

ВСТУП

Магістр – це освітній ступінь, який здобувають на другому рівні вищої освіти, його присуджує заклад вищої освіти (наукова установа) в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми.

Навчання магістрів зорієнтоване на підготовку фахівців для роботи як у державних та недержавних установах, організаціях і підприємствах, так і науково-дослідних та навчальних закладах.

Кваліфікаційна робота магістра – самостійна одноосібна науково-дослідницька праця, що демонструє теоретичні та практичні результати підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр» за відповідною спеціальністю, та є формою контролю одержаних студентом у процесі навчання інтегрованих знань, набуття умінь і навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків.

Відповідно до реалізації принципу ступеневості вищої освіти, що передбачає здобуття певного рівня освіти і кваліфікації, написання та захист кваліфікаційної роботи є завершальним етапом навчального процесу підготовки магістрів із спеціальності «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку». В аспекті спеціальної підготовки вона покликана показати, як студент опанував комплекс дисциплін навчального плану, в розрізі професійної підготовки – продемонструвати вміння здійснювати дослідження та ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення в конкретних умовах роботи бази проходження практики.

Робота магістра є кваліфікаційним документом, на підставі якого екзаменаційна комісія (ЕК) визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом й ухвалює рішення про присвоєння кваліфікації, видання диплома про повну вищу освіту. Успішне виконання студентом кваліфікаційної роботи значною мірою залежить від того, наскільки він чітко уявляє собі основні вимоги щодо теоретичного рівня, змісту, структури, обсягу, форми викладення матеріалу та оформлення роботи.

Ці методичні вказівки призначені для керівництва організацією, виконанням і захистом кваліфікаційних робіт магістрів із спеціальності «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку», покликані надати методичну допомогу студентам під час виконання робіт магістра. Вони формулюють єдині вимоги до вибору теми, послідовності етапів виконання, змісту окремих розділів, оформлення роботи, визначають порядок захисту і критерії оцінювання.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота – це вид підсумкової атестації, передбачений на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти.

Мета підготовки кваліфікаційної роботи магістра – продемонструвати достатній рівень сформованості і творчого застосування здобутих знань та практичних навичок для розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо вирішення реальної науково-практичної проблеми в сфері місцевого економічного розвитку. **Основне завдання її автора** – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, вміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання. Як теоретико-прикладне дослідження кваліфікаційна робота магістра повинна містити глибоке теоретичне осмислення актуальної проблеми, а також обґрунтований варіант практичного її вирішення, виконаний на підставі ретельно проведеного аналізу діяльності конкретного об'єкта дослідження. Працюючи над кваліфікаційною роботою, студент повинен засвоїти навички правильної постановки проблеми та обґрунтування її актуальності, формулювання мети і завдань дослідження, побудови логічного плану й оптимальної структури, роботи з літературними джерелами, статистичною, фінансовою інформацією, аналізу й оцінювання різних аспектів практичної діяльності у сфері місцевого економічного розвитку, обґрунтування власних узагальнень, висновків і пропозицій. Ураховуючи особливі вимоги щодо підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр», **магістерська робота** – це кваліфікаційна робота наукового змісту, що повинна відповідати сучасному рівню розвитку науки, потребам національної економіки, містити певні елементи наукової новизни.

Кваліфікаційна робота магістра має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений аналіз досліджуваної теми;
- містити самостійні дослідження та відповідні розрахунки;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті;
 - елементи наукової новизни з предмету дослідження
 - бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.
- бути поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Завдання підготовки кваліфікаційної роботи можуть бути згруповані у розрізі забезпечення виконання навчальних, дослідних та оціночних функцій цієї форми організації навчального процесу.

Якістю змісту та захисту кваліфікаційної роботи визначається здатність

здобувача до розв'язання комплексних проблем в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Таким чином, *кваліфікаційна робота магістра* – найважливіша форма самостійної роботи студента, у процесі якої він набуває уміння і навичок організації та здійснення наукових досліджень. Вона визначає загальноосвітню та фахову зрілість випускника, вміння діалектично мислити, творчо застосовувати одержані знання під час вирішення тих чи інших практичних завдань у сфері місцевого економічного розвитку.

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підготовка кваліфікаційної роботи здійснюється в декілька етапів, основними серед яких є:

Підготовчий етап (1 семестр):

- *вибір теми та її затвердження.* Основною вимогою до вибору теми роботи є її актуальність, доцільність для наукового пошуку та відповідність спеціальності (чи спеціалізації);

- *визначення проблеми та її конкретизація* (обґрунтування актуальності обраної теми, постановка мети і конкретних завдань дослідження, визначення об'єкта і предмета дослідження);

- *подання заяви* здобувачем на ім'я завідувача кафедри про затвердження теми дослідження і призначення наукового керівника (**Додаток А**);

- *складання завдання (плану)* виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи. Після затвердження теми на засіданні кафедри здобувач зобов'язаний отримати від наукового керівника завдання на виконання роботи (**Додаток Б**). Воно передбачає остаточне формулювання теми, робочий план і графік подання науковому керівнику окремих розділів чи підрозділів, остаточний термін подання роботи на кафедру.

Основний етап (1- 2 семестри):

- *бібліографічний пошук* із застосуванням сучасних інформаційних технологій, накопичення та опрацювання інформації;

- *написання тексту* кваліфікаційної роботи та ознайомлення з ним наукового керівника, робота над зауваженнями;

- *підготовка висновків, пропозицій* та погодження їх з керівником роботи;

- *остаточне оформлення кваліфікаційної роботи*, перевірка на плагіат роботи випусковою кафедрою, проходження нормоконтролю й передача кваліфікаційної роботи на відгук наукового керівника;

Заключний етап: (30 днів до визначеної дати публічного захисту)

- *отримання відгуку наукового керівника* (**Додаток Г**);

- *зовнішнє рецензування* кваліфікаційної роботи (**Додаток Ж**): здійснюється керівником (заступником керівника, керівником підрозділу) об'єкту дослідження або викладачем стороннього закладу вищої освіти, що має науковий ступінь не нижче кандидата наук у галузі економіки. Письмова рецензія подається на кафедру не пізніше ніж за п'ять днів до захисту;

- *проходження перевірки на доброчесність всієї роботи у відділі якості освіти, ліцензування та акредитації*;

- *проведення попереднього захисту на кафедрі* з прийняттям рішення про допуск до участі в ЕК;

публічний захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією.

Здобувачу вищої освіти надається право обрати тему кваліфікаційної роботи з орієнтовної тематики кафедри або за пропозицією чи згодою наукового керівника – відповідно до комплексного плану наукових досліджень кафедри або індивідуального плану керівника. Здобувач також має право запропонувати власну тему кваліфікаційної роботи з переконливою аргументацією її актуальності.

Орієнтовні теми кваліфікаційних робіт розробляють кафедри факультету економіки та менеджменту Сумського національного аграрного університету з урахуванням пріоритетних напрямів наукових досліджень у сфері економіки та управління, пропозицій і потреб підприємств, організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування та ін. З метою недопущення плагіату теми кваліфікаційних робіт оновлюються щороку. *Не допускається вибір однієї теми кваліфікаційної роботи декількома здобувачами.*

На підставі особистої заяви здобувача на засіданні кафедри схвалюється тема його кваліфікаційної роботи та забезпечується її наукове керівництво.

Офіційно теми закріплюються та затверджуються в першому семестрі навчання в магістратурі.

Тема кваліфікаційної роботи може бути змінена, але не пізніше ніж за один місяць до її публічного захисту за встановленою процедурою.

Завдання для виконання кваліфікаційної роботи надає науковий керівник.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.

Правила оформлення кваліфікаційної роботи подано відповідно до Національного стандарту України «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. ДСТУ 3008:2015», який набрав чинності з 1 липня 2017 р.

Структура кваліфікаційної (магістерської) роботи. Кваліфікаційна робота складається з:

- титульної сторінки (**додаток В**);
- завдання на дипломну магістерську роботу;
- анотація роботи;
- переліку умовних позначень;
- змісту;
- реферату;
- вступу;
- основної частини;
- висновків;
- списку використаних джерел;
- додатків.

Вимоги до змісту роботи. *Титульний аркуш* є першою сторінкою роботи і править за основне джерело інформації стосовно кваліфікаційної роботи. Титульний аркуш роботи оформлюється за зразком.

Завдання на роботу оформляється на стандартному бланку, виконаному на двох сторінках аркуша, і розміщується після титульного аркуша. *Завдання* на кваліфікаційну (магістерську) роботу містить мету, об'єкт і предмет дослідження, розгорнутий план роботи, календарний графік виконання роботи. Завдання затверджується керівником та завідувачем випускової кафедри. Зразок завдання на кваліфікаційну роботу наведено у додатках.

Анотацію розміщують безпосередньо після завдання на кваліфікаційну (магістерську) роботу, починаючи з нової сторінки. Анотація призначена для ознайомлення з роботою в цілому. В *анотації* зазначається прізвище та ініціали студента, назва кваліфікаційної (магістерської) роботи, основний зміст, результати дослідження та ключові слова. *Ключові слова* (слова специфічної термінології за темою, які характеризують суть роботи) наводяться у називному відмінку. Їх перелік має складатися з 3-5 слів (словосполучень). Анотація подається українською—та однією з іноземних мов (переважно - англійською) і розміщується на окремому аркуші разом з ключовими словами. Обидві анотації мають бути ідентичними за змістом. Обсяг анотації повинен становити не більше однієї сторінки.

Зміст розміщують після завдання на кваліфікаційну роботу. Зміст подають, починаючи з нової сторінки, з найменуваннями та номерами початкових сторінок вступу, усіх розділів, підрозділів і пунктів (якщо вони мають заголовки), висновків, списку використаних джерел, додатків та ін.

Скорочення та умовні позначки. Цей структурний елемент (за наявності) містить переліки скорочень, умовних позначок, символів, одиниць і термінів. Використані у роботі незастандартовані умовні позначки, символи, одиниці, скорочення й терміни пояснюють у переліку, який подають безпосередньо після «ЗМІСТУ», починаючи з наступної сторінки. Незалежно від цього при першій згадці цих елементів в основній частині роботи наводять їх розшифровку. Наприклад, Європейський Союз (далі – ЄС).

Вступ містить усі необхідні характеристики кваліфікаційної (магістерської) роботи. Тому основні складові вступу розглянемо докладніше в рекомендованій нижче послідовності:

Актуальність теми. Вступ має починатися з обґрунтування *актуальності вибраної теми*. Шляхом критичного аналізу та порівняння з уже існуючими підходами до розв'язання проблеми чітко, аргументовано обґрунтувати актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва. Важливою складовою актуальності є формулювання *проблемної ситуації*, виклад її сутності. Проблема дослідження характеризує проблемну ситуацію, яка відображає суперечність між *типовим станом* об'єкта дослідження в реальній суспільній практиці і *вимогами суспільства* до його більш ефективного функціонування.

Від доведення актуальності обраної теми логічно перейти до *формулювання мети дослідження*, а також вказати конкретні завдання, які мають бути розв'язані відповідно до даної мети.

Мета і задачі дослідження. Мета дослідження – це поставлена кінцева мета, кінцевий результат, на досягнення якого спрямоване дослідження. Поставленої мети обов'язково треба досягти. І неодмінно перевірити, чи чітко визначене досягнення мети у висновках.

Завдання дослідження формулюються у формі переліку дій: „вивчити...”, „проаналізувати...”, „встановити...”, „вияснити...”, „обґрунтувати...” та ін.

Об'єкт і предмет дослідження. *Об'єкт дослідження* – це процес або явище, що породжують проблемну ситуацію і обрані для вивчення. *Предмет дослідження* – це теоретичне відтворення об'єктивної дійсності, тих суттєвих зв'язків та відношень, які підлягають безпосередньому вивченню в даній роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження.

Методи дослідження. Наводять перелік використаних методів дослідження або досягнення поставленої в роботі мети. Вказані методи повинні мати тісний зв'язок зі змістом роботи, тобто слід коротко, але по суті, визначити, які саме проблеми досліджувалися за допомогою того чи іншого методу.

Практичне значення одержаних результатів. У кваліфікаційній (магістерській) роботі, котра має теоретичний характер, подають відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в роботі з прикладним значенням – висвітлюють результати

практичного застосування отриманих результатів.

За наявності у вступі можуть також вказуватися:

зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами – вказується, в рамках яких програм, тематичних планів, наукових тематик і грантів, зокрема галузевих, державних та/або міжнародних, виконувалося дослідження, із зазначенням номерів державної реєстрації науково-дослідних робіт і найменуванням організації, де виконувалася робота;

апробація результатів роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях.

Публікації – вказують, у скількох публікаціях та яким обсягом висвітлені основні матеріали дослідження.

Основна частина дипломної магістерської роботи складається з розділів (теоретико-методологічний, дослідницько-аналітичний, проектно-рекомендаційний) і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру.

Перший розділ має теоретико-методологічний характер. В ньому на основі вивчених робіт вітчизняних та зарубіжних авторів слід викласти суть досліджуваної проблеми і рівень її сучасної розробки, подати аналіз і узагальнення існуючих концепцій, виділити дискусійні аспекти і невирішені проблеми, розглянути еволюцію підходів до їх вирішення, викласти теоретичні і методологічні засади розробки вибраної теми. Автор кваліфікаційної роботи має показати своє відношення до цих положень і зробити відповідні висновки з обов'язковим висвітленням того нового, що він вносить у розробку поставленої проблеми.

Другий розділ має аналітичний характер. В ньому має бути подана загальна економічна характеристика об'єкту дослідження, проводиться глибокий аналіз проблеми, що досліджується з використанням різних методів дослідження, включаючи економіко-математичні та спеціалізовані прикладні пакети програм для ПЕОМ. При цьому студент-випускник не обмежується констатацією фактів, а виявляє недоліки та причини, що їх обумовлюють, намічає напрямки їх ліквідації.

Завданням *третього розділу* є розробка конкретних рекомендацій, пропозицій щодо вдосконалення предмета дослідження на базі основних теоретичних положень, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також з урахуванням результатів аналізу, проведеного у другому розділі дослідження.

У *висновках* кваліфікаційної (магістерської) роботи підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання. Висновки та пропозиції мають бути конкретними, реальними та обґрунтованими, виходити з результатів проведеного дослідження та змісту магістерської

роботи.

Текст висновків доцільно поділяти на пункти. Кожний пункт висновків рекомендується починати дієсловом доконаного виду, що відповідає наведеному в завданні (наприклад: «розроблено», «встановлено», «доведено»).

До списку використаних джерел слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

Бібліографічні описи джерел у переліку наводять згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Додатки містять допоміжний та додатковий матеріал, що „завантажують” текст основної частини роботи. За змістом додатки є різними: це, наприклад, проміжні розрахунки, витяги з окремих звітних матеріалів, методики, акти запровадження, описання алгоритмів та програм тощо. За формою додатки можуть представляти текст, ілюстративний матеріал (рисунки, таблиці тощо).

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

До захисту допускаються здобувачі освітнього ступеня «магістр», які повністю виконали всі вимоги навчального плану освітньо-професійної програми «Економіка місцевого розвитку», спеціальності 051 «Економіка», схваленої у Сумському національному аграрному університеті.

Публічний захист кваліфікаційних робіт здійснюється відкрито і гласно перед ЕК, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою Сумського національного аграрного університету. Склад і графік засідань екзаменаційної комісії публічно оголошується за місяць до початку її роботи.

Екзаменаційній комісії подають такі документи:

- кваліфікаційну роботу з висновком завідувача кафедри до захисту (*наявність відмітки про плагіат і нормоконтролю є обов'язковою*);
- письмовий відгук наукового керівника;
- довідку про академічну успішність здобувача (середній бал успішності та рейтинг);
- зовнішню рецензію на кваліфікаційну (магістерську) роботу.

На захист однієї роботи відводиться близько 15-20 хв.

Порядок захисту кожної кваліфікаційної роботи передбачає:

- представлення здобувача й поданих документів;
- доповідь здобувача;
- відповіді здобувача на запитання членів екзаменаційної комісії і присутніх.

Захист кваліфікаційної роботи починається з доповіді її автора. У доповіді слід відмітити: актуальність теми, мету, завдання і структуру роботи, стисло охарактеризувати постановку проблеми, існуючі методи розв'язання, зміст самостійних розробок та рекомендацій підприємствам, організаціям, органам державної влади чи органам місцевого самоврядування, а також обґрунтувати їх ефективність. Виступ автора має бути змістовним і стислим. Його тривалість – до 10 хв. (*відповідає читанню вголос приблизно чотирьох п'яти сторінок тексту*).

До виступу здобувач готує ілюстративний матеріал у вигляді таблиць, малюнків, мультимедійних слайдів, які демонструють результати досліджень, проведених під час виконання роботи. Ілюстративний матеріал подається у формі презентації, виконаної за допомогою програмного забезпечення MS PowerPoint, або в комплекті аркушів, роздрукованих в трьох примірниках. Загальний обсяг презентації – до 10 сторінок (чи слайдів).

Після виступу здобувача члени екзаменаційної комісії та присутні на захисті можуть ставити доповідачу запитання з метою визначення рівня його професійної підготовки та управлінської ерудиції в цілому. Здобувач

зобов'язаний по суті відповіді на всі запитання, дати аргументовані й стислі роз'яснення щодо критичних зауважень наукового керівника, рецензента.

Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

Рішення про оцінку кваліфікаційної роботи приймається на закритому засіданні екзаменаційної комісії після захисту всіх запланованих робіт. Визначальними критеріями при цьому виступають самостійність, теоретичний рівень, новизна, практична значимість рекомендацій, вміння здобувача вести дискусію, аргументовано захищати концепцію своєї роботи й висновки.

Рішення ухвалюють більшістю голосів, оцінка фіксується в протоколі та оголошується у день захисту. У разі однакової кількості голосів «за» і «проти» голос голови екзаменаційної комісії є вирішальним.

За пропозицією екзаменаційної комісії кращі кваліфікаційні роботи відзначаються під час публічного оголошення результатів оцінювання кваліфікаційних робіт.

Здобувач має право подати апеляцію на рішення за результатами захисту кваліфікаційної роботи тільки в день захисту.

Здобувачеві, який успішно захистив кваліфікаційну роботу, за рішенням екзаменаційної комісії присвоюється ступінь вищої освіти «магістр», вручається диплом і додаток до нього.

Після захисту кваліфікаційні роботи (паперові версії) передаються до бібліотеки Сумського національного аграрного університету і можуть використовуватися в освітньому процесі та науковій роботі з обов'язковим дотриманням авторського права.

Реферати кваліфікаційних робіт мають бути оприлюднені на офіційному сайті закладу вищої освіти.

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт для студентів спеціальності
051 «ЕКОНОМІКА» ОП «ЕКОНОМІКА МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ»

1. Обґрунтування стратегічних напрямків соціально-економічного розвитку територіальної громади.
2. Проектний підхід в управлінні процесами економічного розвитку громади.
3. Розвиток підприємницької діяльності на місцевому рівні.
4. Маркетинг територій як складова стратегічного інструментарію місцевого економічного розвитку.
5. Особливості та проблеми розвитку соціально-економічної інфраструктури сільських територіальних громад.
6. Розробка проектів регіональної співпраці як інструмент економічного розвитку громад.
7. Стратегія соціально-економічного розвитку територіальної громади.
8. Інфраструктурне забезпечення соціально-економічного розвитку регіону.
9. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку територіальної громади.
10. Організаційно-економічний механізм соціального розвитку громади.
11. Кооперативи як організаційний механізм розвитку економіки територіальних громад.
12. Шляхи підвищення дохідної частини місцевих бюджетів.
13. Соціально-економічний розвиток громади.
14. Розробка проекту соціально-економічного розвитку територіальної громади.
15. Фінансово-економічне забезпечення соціально-економічного забезпечення розвитку громад.
16. Напрями економічного розвитку територіальних громад.
17. Маркетинговий підхід в управлінні процесами економічного розвитку громади.
18. Обґрунтування пріоритетних напрямів економічного розвитку громади
19. Обґрунтування пріоритетних напрямів соціального розвитку громади
20. Розроблення проекту промоції територіальної громади, району, регіону тощо.
21. Розроблення проекту (обґрунтування пропозицій) удосконалення розвитку житлово-комунального господарства територіальної громади, району, регіону тощо.
22. Інфраструктурне забезпечення розвитку територіальної громади, району, регіону тощо.
23. Програмування соціально-економічного розвитку територіальної громади, району, регіону тощо.

24. Організаційно-економічний механізм забезпечення фінансової спроможності місцевих бюджетів.
25. Обґрунтування організаційно-економічного механізму розвитку туризму на територіях населених пунктів громади, району, регіону тощо.
26. Розробка стратегічних напрямків розвитку територіальної громади, району, регіону тощо.
27. Обґрунтування організаційно-економічного механізму удосконалення якості життя населення територіальної громади, району, регіону тощо.
28. Розробка проєктів регіональної співпраці як інструмент сталого розвитку громад.
29. Обґрунтування організаційно-економічного механізму збалансованого розвитку сільських територій.
30. Організаційно-економічний механізм управління депресивними (прикордонними) територіями.
31. Громадянський діалог як інструмент ефективного розвитку територіальної громади, району, регіону тощо.
32. Розвиток підприємницького середовища в економічному просторі територіальної громади, району, регіону тощо.
33. Організаційно-економічні основи розробки Стратегії розвитку територіальної громади.
34. Маркетинг територій як складова стратегічного інструментарію місцевого економічного розвитку.
35. Кластери як сучасна форма організації економічних відносин в рамках функціонування територіальних громад.
36. Інтеграційні процеси в економіці та їх значення для розвитку територіальних громад.
37. Система моніторингу соціально-економічних показників розвитку територіальних громад.
38. Програмно-цільовий підхід в управлінні соціо-еколого-економічною сферою розвитку територіальних громад.
39. Контролінг процесів соціально-економічного розвитку територіальних громад.
40. Прогнозування процесів соціально-економічного розвитку територіальних громад.
41. Механізми розвитку відносин в системі «влада-бізнес-громада» територіальних громад.
42. Кооперативи як організаційний механізм розвитку економіки територіальних громад.
43. Інструментарій підвищення якості життя населення територіально-просторових утворень.
44. Регіональна економічна політика в умовах євроінтеграції та глобалізації

45. Організаційно-економічний механізм донорського фінансування процесів розвитку громад
46. Проектний підхід в управлінні процесами соціально-економічного розвитку громади.
47. Маркетинговий підхід в управлінні процесами соціально-економічного розвитку громади.
48. Стратегічний підхід в управлінні процесами соціально-економічного розвитку територіально-просторових утворень
49. Стратегічний аналіз соціально-економічного розвитку територіально-просторових утворень
50. Інформаційне забезпечення прогнозування та планування процесів регіонального розвитку
51. Інвестиційна діяльність в діяльності територіально-просторових утворень
52. Інноваційний розвиток в територіально-просторових утвореннях
53. Забезпечення конкурентоспроможності територіально-просторових утворень
54. Управління процесами спеціалізації та диверсифікації господарської діяльності в громадах
55. Економічне обґрунтування інноваційних проектів розвитку територій.
56. Економічне обґрунтування стратегічних альтернатив розвитку територій.
57. Ефективність використання інформаційних систем та технологій в громадах.
58. Розвиток підприємницької діяльності на місцевому рівні.
59. Місцева економічна політика: сутність, складові та інструменти реалізації.
60. Організаційно-економічний механізми формування та реалізації туристичної політики регіону.
61. Особливості та проблеми розвитку інфраструктури сільських територіальних громад.
62. Соціальна інфраструктура сільських територій: сучасний стан та перспективи розвитку.
63. Соціально-економічний розвиток сільських територій: проблеми та шляхи вирішення.

Додаток А

Ректору, д.с.г.н., професору
Ладиці В.І.

студента _____ курсу
спеціальності

факультету

П.І. по Б.

Заява

Прошу затвердити тему дипломної роботи: _____

(місце проведення дослідження або об'єкт дослідження)

і призначити керівника _____

Дата _____

(підпис студента)

Дата

(підпис дипломного керівника)

ПОГОДЖЕНО:

Декан факультету ЕіМ

Н. І. Строченко

Зав. кафедрою

С. І. Терещенко

Гарант ОП

О. М. Ковбаса

Додаток Б

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	<u>Економіки і менеджменту</u>
Кафедра	<u>Економіки та підприємництва</u>
Освітній ступінь	<u>«Магістр»</u>
Спеціальність	<u>051 «Економіка»</u> <u>ОП «Економіка місцевого розвитку»</u>

Затверджую:

Завідувач кафедри _____

(посада, ПІБ)

« ____ » « ____ » 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Іванова Івана Івановича

1. Тема роботи:

2. База практичного дослідження:

керівник роботи Петренко Ірина Іванівна, д.е.н., професор

затверджена наказом по університету від _____

« ____ » _____ 20 ____ р. № _____

3. Строк подання студентом закінченого проекту (роботи) « ____ » _____ 2021 р.

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

нормативно-законодавчі акти України, навчально-методичні посібники, монографії, підручники за тематикою дослідження, наукові публікації, статистична інформація за 20 ____ - 20 ____ роки

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- визначити

- розглянути

- охарактеризувати

- розглянути

- проаналізувати

- охарактеризувати

- обґрунтувати

- визначити і обґрунтувати

- обґрунтувати

6. Дата видачі завдання: « ____ » _____ 20 ____ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту(роботи)	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1	Визначення об'єкту, предмету дослідження, формулювання мети та задач кваліфікаційної роботи, складання плану	Листопад-грудень 20__	
2	Підбір та вивчення літературних джерел, законодавчої та нормативної бази	Січень 20__	
3	Узагальнення теоретичного матеріалу з обраної теми дослідження та представлення чорнового варіанту першого розділу кваліфікаційної роботи	Лютий-квітень 20__	
4	Збір та обробка фактичного матеріалу, узагальнення аналізу застосування досліджуваного питання на підприємстві (переддипломна практика)	02-31 травня 20__	
5	Оформлення теоретичної частини кваліфікаційної роботи, узагальнення аналітичної частини, захист звіту по переддипломній практиці	Червень 20__	
6	Проектування напрямів вдосконалення досліджуваної проблеми	Липень-Серпень 20__	
7	Завершення проектної частини кваліфікаційної роботи та подання попереднього варіанту третього розділу керівнику	Вересень 20__	
8	Оновлення даних та доопрацювання аналітичного і проектного розділів кваліфікаційної роботи	Жовтень 20__	
9	Оформлення кваліфікаційної роботи, та її подання на попередній захист та рецензування	Листопад 20__	
10	Перевірка кваліфікаційної роботи на автентичність (подання роботи для перевірки на плагіат на кафедру, до відділу якості освіти)	Грудень 20__	
11	Подання закінченої роботи та документів до неї до деканату	Грудень 20__	
12	Захист кваліфікаційної роботи	Грудень 20__	

Студент _____
(підпис)

І.І. Іванов

Керівник роботи _____
(підпис)

І. І. Петренко

Перевірку на автентичність проведено.

Н.М. Баранік

Дипломна робота допущена до захисту

Н. І. Строченко

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Іванов І.І. Тема роботи.

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку», СНАУ, Суми-20__ р. – Рукопис.

В кваліфікаційній роботі розглянуто ..., здійснено теоретико-методологічне обґрунтування, з'ясовано ..., проаналізована та обґрунтований (*приклад*)

Ключові слова:

SUMMARY

Ivanov. I.I. Topic

Master thesis in specialty 051 «Economics», Sumy National Agrarian University, Sumy, 20__ - Manuscript.

...

Keywords:

ДОДАТОК В
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра _____

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь - «Магістр»/ «Бакалавр»

на тему: _____

Виконала: студентка спеціальності
_____ 051 «Економіка»
ОП «Економіка місцевого розвитку»
Іванова Івана Івановича

Керівник: ***Петренко Ірина Іванівна***
доцент кафедри економіки та підприємництва

Рецензент: ***Александрова Віта Іванівна***
посада, місце роботи

Суми – 20_____
ДОДАТОК Г

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу студента (ки) денної (заочної) форми навчання,
спеціальності _____ ОС «Магістр»
(шифр, назва)

(прізвище, ім'я, по-батькові студента в родовому відмінку)

на тему: « _____ »
(назва)

Відгук керівника роботи складається у довільній формі з обов'язковим висвітленням наступних питань:

- актуальність обраної теми;
- ставлення магістранта до виконання кваліфікаційної роботи, ступінь його самостійності, працездатності та ініціативності, здатність використовувати наявні знання у самостійній роботі, вміння працювати, виявлена при цьому акуратність, грамотність тощо;
- вміння користуватися сучасними методами та засобами досліджень, комп'ютерною технікою, працювати з науково-технічною та патентною літературою, стандартами тощо;
- наявність творчого підходу до вирішення виникаючих питань та вміння проводити теоретичні та експериментальні дослідження, аналізувати отримані результати та робити відповідні висновки;
- здатність використовувати наявні знання у самостійній роботі;
- уміння аналізувати необхідні літературні джерела, приймати правильні наукові рішення, застосовувати сучасні системні та інформаційні технології, проводити математичне моделювання, обробляти та аналізувати результати експерименту;
- найбільш цікаві в науковому і практичному відношенні розділи роботи та можливість їх використання у тієї чи іншої організації;
- найбільш важливі теоретичні і практичні результати, апробації їх (участь у конференціях, семінарах, оформлення патентів, публікація в наукових журналах тощо);
- практична цінність, використання результатів кваліфікаційної роботи у науково-технічній тематиці підприємства або наявність застосування на виробництві.

У відгуку подаються висновки щодо завершеності роботи в цілому, а також її відповідності встановленим вимогам. Наприкінці відгуку керівник роботи повинен зробити висновок про можливість подання кваліфікаційної роботи для публічного захисту перед ЕК.

Науковий керівник:
(науковий ступінь, вчене звання), (посада),

ПІБ

ДОДАТОК Ж

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студента (ки) денної (заочної) форми навчання,
спеціальності _____ ОС «Магістр»
(шифр, назва)

(прізвище, ім'я, по-батькові студента в родовому відмінку)

на тему: « _____ »
(назва)

Рецензія на роботу складається у довільній формі з обов'язковим висвітленням наступних питань:

- актуальність обраної теми;
- якість та глибина проробки основних розділів (теоретичних питань, математичних моделей, розрахунків, а також економічних та інших рішень, експериментальних досліджень тощо);
- ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у кваліфікаційній роботі, їхня достовірність і новизна, повнота викладу основних результатів;
- використання останніх досягнень науки й техніки, новітньої вітчизняної та зарубіжної літератури;
- уміння магістранта використовувати засоби обчислювальної техніки для розв'язування поставлених у роботі задач;
- практична цінність представленої роботи та доцільність її використання у науці, народному господарстві;

Приклад:

«Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано її мету та задачі, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне й практичне значення дипломної роботи, надано відомості щодо апробації результатів дослідження

У першому розділі - «*Назва розділу*» - визначено... Наведено... Виявлено...

У другому розділі - «*Назва розділу*» - досліджено ...; проаналізовано...; проведено ... та проаналізовано ...; визначено ...; розроблено... Період дослідження склав ____ роки (20__-20__ роки), що дозволило автору зробити обґрунтовані висновки та виявити проблемні питання ...

У третьому розділі - «*Назва розділу*» - розроблено ...; проаналізовано очікувані результати від ...; запропоновано ...»

- особливі зауваження та рекомендації (не менше 2-х);

Приклад:

«Не зважаючи на достатньо високий рівень роботи, слід окреслити наявні, на наш погляд, недоліки:

1) ...;

2) ...»

Проте, зазначені недоліки носять дискусійний характер, не зменшують значимість розроблених пропозицій та не впливають на якість виконаної роботи».

- відповідність роботи затвердженим темі та завданню;
- якість оформлення кваліфікаційної роботи (ясність, логічність викладання, виконання вимог до оформлення тощо);
- відповідність спеціальності;
- загальна оцінка роботи – «відмінно», «добре», «задовільно»;
- висновок про можливість допуску магістранта до публічного захисту перед ЕК.

Приклад:

«В цілому, кваліфікаційна робота відповідає встановленим до такого типу робіт вимогам, відповідає спеціальності 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку», заслуговує оцінки «відмінно», а її автор, Іванов Іван Іванович, може бути допущений до публічного захисту перед ЕК.

Рецензія повинна бути особисто підписана рецензентом і засвідчена печаткою установи, де він працює.

Рецензент:

посада, місце роботи

ПІБ

Відомості про освіту:

диплом ОС «Магістр» за спеціальністю «_____» серія і № диплому від «___» _____ р., виданий (назва вищого навчального закладу)